

Отворена литература 2

Нулите на картографията

00. Тела и въображения. Тялото на поезията става все по-обизрано и сложно. Вероятно това е знак за ускорено разлагане; но тази вътрешна многопластова метаморфоза изглежда също и плодородна. Мъртвото е добра почва: тялото дисеминира своите отвори, специализира се, в неговите букси се включват и прикачват всякакви машини - високоговорители, екрани, екстензии, говорни апарати и мултимедии. Така се раждат форматите на 00-то поколение: джем сешъни, литературни сериали, пърформанси, флашмобове, двубои и зачитания. Но отворите и каналите на разпространение не засягат директно въображението, то може да бъде поразявано, както в първия си ген. Девствено. То е все същата предмодерна утопия, в която литературата създава своите *сакрални пространства* и ако иска, ще ги живее тези пространства, пък ако не иска, може да ги убие на воля (някои от тях са вече зафиксирани и необратимо мъртви, вж. *Дружеството за борба против поетите*, Ямбол, 1926).

01. Фрактали и разклонения. С тази карта, и най-вече с всички тези литературни събития, които заедно си припомняме, ние съобщаваме, че вместо смърт и фрагментация има дълбока и неизбежна *трансформация* и *фрактализация*. Тоест: цялото и частите се уподобяват и размножават безкрайно - вътрешните усойни и интимни кривини повтарят огънатия публичен ландшафт. Отворената литература има структурата на дървото, гънките на ореха, контурите на бреговата ивица - тя е *фрактал*. Именно затова в един и същи момент някои съзират *разпадане* на литературността; други пък се опияняват от безкрайността на самопораждащата се езиков *лабиринт*; а трети виждат *една и съща* скука. Просто фракталността има тези три страни.

02. Клони и дървета. Тук няма да подхващаме въпроса за аурата на творбата, защото ще стигнем отново до страха, че изкуството губи своята уникалност и е изместено от медийните езици. Вместо възпроизводството на този страх "Отворена литература" предлага карта на литературните констелации, групи и групировки. Пунктира генеалогия на идеите от нови и репрезентативни литературни жанрове. Всички те са по следите на "истинското събитие", разпънато и разпръснато в отделните клони от картата. Събирайки тези изпочупени и забравени клонци, въпросът беше да се възстанови дървото.

03. Дървеса и ориентири. Най-важното във всяко дърво е неговата вертикалност, най-важното във всяка карта са нейните водоравни географски посоки. В случая се изнамериха три ориентири: 1) необходимите връзки в самото десетилетие; 2) полуживите генеалогии назад към миналото: 90-те, 80-те, 20-те; 3) имагинерното и футуристичното - психозата за преход отвъд нулевото десетилетие. (Профилът на поколението от 90-те е очертано достатъчно релефно с усилието по раждане на своите бащи през генетичните кодове на карнавалното и мистифициращо преработване на традиции. Но не занулява ли подобно обърнато назад рождение своите следходници?)

04. Ориентири и флуиди. Натъкнахме се на повратна точка, по-скоро на повратна ризома. Предстои да се разбере дали това нулево десетилетие е просто: 1) социалната и интелектуална смърт на книж(ов)ното и четенето, или е 2) бавна и непрестанна трансформация на литературността в друга литература... Или тези два прехода са едно и също събитие? Във всички случаи историографското и картографското са полезни техники за терапия и за частично описание. Пълното улавяне не е възможно: ризомата на нулевото десетилетие е всъщност флуид.

05. Течности и теории. "Отворена литература" е експериментална карта - изкривен поглед към литературата, закъсняла илюзия за всеобща сцена, калейдоскоп от маргинални и популярни събития. Но именно всичко това е буйството на флуида. А картата е просто вторачване. Срез. Утаяване на течността. Вертикален поглед. Иначе казано - теория. Така интерпретацията на флуида е само безкрайно теоретично приближение.

06. Теории и дупки. Накрая от теорията трябва да се върнем обратно в празното; рекурсивността на нулевото поколение. Какво винаги и неизбежно отсъства от картата? Всякога липсват самите хора, участниците, тяхната участ и техните телесни страхове, липсва токът, отсъства индивидуалността. Миналото изглежда много по-съвременно, отколкото е било преживяно. Но отвъд космогоничните митове и сантименталността на литературата и отвъд илюзията, че нашата сцена представлява пълноводна река, отвъд всичко това стои следното: всяка подобна карта е просто абстрактна те(ри)ория на страха и отсъствието. Страхът от забравата и натрапчивото отсъствие на самата описвана те(ри)ория; която е винаги вече отминала.

Постфактум се раждат митове; и сега сме именно постфактум. Нулевото поколение е сложено на карта. Експерименталността се е оказала съсредоточеност, събитията - скачени. Тялото на поезията - все по-обизрано, екстензивно и многокрайно. А липсите в тази карта са просто дупки в паметта.

МАРИЯ КАЛИНОВА, ВЪВ, КАМЕЛИЯ СПАСОВА